

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ**

A. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παρακάτω κείμενο:

Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victores ferociores impotentioresque reddit, ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur. Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequatur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

.....
.....

Pleni omnes sunt libri, plenae sapientium voces, plena exemplorum vetustas; quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet. Quam multas imagines fortissimorum virorum -non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum- scriptores et Graeci et Latini nobis reliquerunt!

Μονάδες 40

B. Παρατηρήσεις

1.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά:

exitus: την αφαιρετική ενικού αριθμού και τη γενική πληθυντικού αριθμού

auxilio: την αιτιατική ενικού αριθμού και τη γενική πληθυντικού αριθμού

libri: την ονομαστική και την αφαιρετική ενικού αριθμού

lumen: τη γενική ενικού αριθμού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού

imagines: την κλητική ενικού αριθμού και τη δοτική πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 5

- β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:
nihil: τη γενική ενικού αριθμού
ipsa: την ονομαστική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
tales: τη γενική ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
quorum: την αιτιατική ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος
nobis: τη δοτική ενικού αριθμού στο τρίτο πρόσωπο.

Μονάδες 5

- γ. **misera, ferociore:** Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς των επιθέτων (να διατηρηθούν η πτώση, το γένος και ο αριθμός τους) και τους τρεις βαθμούς των αντιστοίχων επιρρημάτων.

Μονάδες 5

2. α. **fiant:** Να κλίνετε το ρήμα στην προστακτική του ενεστώτα και να γράψετε τα τρία γένη του γερουνδιακού στην ονομαστική του ενικού αριθμού.

Μονάδες 5

- β. **obsequatur:** Να γράψετε την ίδια έγκλιση στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό σε όλους τους χρόνους (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο).

Μονάδες 5

- γ. Στα παρακάτω ρήματα να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:
reddit: το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και του παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται.

cogantur: το απαρέμφατο του ενεστώτα και το απαρέμφατο του μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.

velit: το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και του μέλλοντα.

iacerent: το α' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του ενεστώτα και του παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται.

reliquerunt: το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού και του υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκεται.

Μονάδες 5

3. α. **quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet:**

Να μετατρέψετε τον υποθετικό λόγο έτσι, ώστε να εκφράζει υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα στο παρελθόν.

Μονάδες 5

β. **ut necessitate esse cogantur:**

Να αναγνωρίσετε τη δευτερεύουσα πρόταση και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της.

Μονάδες 5

γ. **nihil miserius quam ipsa victoria:**

Να διατυπώσετε με διαφορετικό τρόπο το β' όρο της σύγκρισης.

Μονάδες 5

4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τους παρακάτω όρους:

civilibus, ferociores, exitus, auxilio, ad imitandum, nobis.

Μονάδες 6

β. **Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor:**

Να επαναδιατυπώσετε τις παραπάνω προτάσεις, αφού τις εξαρτήσετε από το: **Cicero dixit.**

Μονάδες 9

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Στους εμφύλιους πολέμους όλα είναι αξιοθρήνητα, αλλά τίποτα δεν είναι πιο αξιοθρήνητο από την ίδια την νίκη: αυτή κάνει τους νικητές αγριότερους και πιο αχαλίνωτους (από ό,τι συνήθως), ώστε ακόμη κι αν δεν είναι τέτοιοι από τη φύση τους, εξαναγκάζονται από τα πράγματα να γίνουν. Πράγματι η έκβαση των εμφύλιων πολέμων είναι πάντα τέτοια, ώστε να γίνονται όχι μόνο όσα θέλει ο νικητής, αλλά ακόμα να κάνει ο νικητής το χατίρι εκείνων με τη βοήθεια των οποίων κερδίστηκε η νίκη.

Γεμάτα είναι όλα τα βιβλία, γεμάτοι οι λόγοι των σοφών, γεμάτη η αρχαιότητα από πρότυπα υποδειγματικής συμπεριφοράς. Όλα αυτά θα έμεναν στην αφάνεια, αν δε τα συνόδευε το φως των γραμμάτων. Πόσες πολλές εικόνες γενναιοτάτων ανδρών μας άφησαν κληρονομιά οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι συγγραφείς, όχι μόνο για να τις ατενίζουμε αλλά και για να τις μιμούμαστε

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1.α. exitu, exituum
auxilium, auxiliorum
liber, libro
luminis, lumina
imago, imaginibus

1.β. nullius rei
ipsum
talis
quem
sibi

1.γ. misera-miseriora-miserrima
misere-miserius-miserrime

feroces-ferociores-ferocissimos
ferociter-ferocius-ferocissime

2.α. fi , fite

faciendus, facienda, faciendum

2.β. obsequatur

obsequeretur

obsecuturus sit

obsecutus sit

obsecutus esset

2.γ. redditis, reddidistis

cogi, coactum iri

vult, volet

iaceam, iacuerim

relinquebas, reliqueras

3.α. quae iacuissent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accessisset.

3.β. Δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση. Εισάγεται με το συμπερασματικό σύνδεσμο ut. Εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι δευτερεύουσες συμπερασματικές προτάσεις, επειδή το αποτέλεσμα θεωρείται μια υποκείμενική κατάσταση. Εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα (cogantur), γιατί εξαρτάται από ρήμα αριτικού χρόνου (reddit) και αναφέρεται στο παρόν και στο μέλλον.

3.γ. nihil miserius ipsa victoria (αφαιρετική συγκριτική)

4.α. civilibus: επιθετικός προσδιορισμός στον όρο «bellis»

ferociores: κατηγορούμενο στο αντικείμενο του ρήματος reddit

exitus : υποκείμενο στο ρήμα sunt

auxilio : αφαιρετική του μέσου

ad imitandum : εμπρόθετη αιτιατική γερουνδίου που δηλώνει το σκοπό

nobis : έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα reliquerunt

4.β. Cicero dixit bellorum enim civilium exitus tales esse semper,
ut non solum ea fierent, quae vellet victor.